Borisz Akunyin

A haza megmentője

Bagi Ibolya fordítása

– […] A dolgozó polgárság és a kolhozparasztság millióinak acélos karja meglendül, s a rothadt rendszert a történelem szemétdombjára küldi!

Zinovij Andrejevics tudatosan építette be szövegébe „milliók acélos karját", ugyanis kiválóan felmérte, hogy a kongresszusi küldöttek szívének kedves ez a förtelmes kifejezés, a gimnazista programmal sokkolt tévénézők tudatalattijában pedig valami régen elfeledett, de kellemetlen, zavaros emlékkép idéződik fel.

Dörgő tapsvihar kíséretében a helyére ült, miközben a tömeg skandálta: „Lenin – a párt – Andreics!" Elnökségi szomszédja, a külső és belső ellenséggel folytatandó harc parlamenti bizottságának vezetője megszorította a szónok kezét, majd nem tudván gátat szabni feltörő érzéseinek, még egyszer átölelte és megcsókolta. „Derék legény vagy, Andreics, jól megadtad a demokratáknak" – suttogta, miközben nyálát fröcskölve meregette dülledt szemeit.

Zinovij Andrejevics titokban a zakója szélébe törölte a kezét. Az elvtársak izzadt kézfogásától a jobb kezét ekcémás folt borította, a bolsevik csókok miatt pedig hetekig nem múlt el szájáról a herpesz. Az az átkozott értelmiségi finnyásság még ennyi év alatt sem kopott ki belőle.

Az örökös főtitkár leplezetlen megvetéssel hordozta körbe tekintetét a termen – tudván, hogy elvtársai úgy tekintik ezt az állandó lekezelő arckifejezést, mint a szigorú elvhűség megnyilvánulását. Ezek aztán a pofák, gondolta, miközben tekintete végigsiklott a küldöttek izzadt arcán. Vérszopó népség. Ezerszer is igaza van Ortega-y-Gasset-nak, amikor azt állítja: a személyiség elfojtása a hamisan értelmezett kollektív értékek nevében a nemzet elkorcsosulásához vezet. Ó, átkozott bolsevizmus, a 20. század leprája, meddig fogod még szívni sokat szenvedett népem vérét?

Amikor húsz évvel ezelőtt a nyolcadik generációs értelmiségi Zinovij Andrejevics otthon bejelentette, hogy be akar lépni a kommunista pártba,

elhagyta a felesége, aki Lotreamont-szakértő, professzor apja megátkozta, az anyja pedig templomjáróvá vált, és egyre csak a tévelygők megvilágosodásáért és az esztelenek észre téréséért imádkozott. És bármennyire is bizonygatta Zinovij Andrejevics szeretteinek, hogy a kommunista szörnyeteget csak belülről lehet legyőzni, azzal, hogy magad is egyik tűzokádó fejévé válsz, nem akarták meghallgatni. Fájdalmas, keserű, sértő érzés volt. Ám a nagy cél nagy áldozatokat követel.

De ki is tudhatná, mennyi energiát fordított Zinovij Andrejevics és a vele együtt gondolkodók, patrióták és az eszme vértanúi – párttagkönyvvel és a kerületi (később területi, majd központi bizottsági) speciális üzletbe szóló, gyűlölt kártyával a zsebében, hogy végrehajtsa a legnagyobb csodát: megingatni és megdönteni a totalitárius kolosszust.

Zinovij Andrejevics kedvenc sorozatának hőse, Stirlitz Standantenführer február 23-án a Birodalmi Biztonságvédelmi Hivatal alkalmazottai elől elrejtőzve megünnepelte kedvenc ünnepét – a Vörös Hadsereg Napját, az Oroszországi Bolsevik Párt örökös elnöke pedig minden év augusztus 19-én a nagy Armageddon dicsőséges évfordulójának tiszteletére elszopogatott egy üveg Veuve Clicquot-t.

Akkor, 91-ben, eszmetársai elhagyták a kommunista pártot abból a meggyőződésből, hogy eleget tettek szent kötelességüknek. Zinovij Andrejevics bánatosan és irigykedve vett tőlük búcsút. Ők, a szerencse gyermekei, most a társadalom tiszteletre méltó polgárai, előadásokat tartottak a Harvardon, szabadon idézték Mandelstamot, és Galicsot énekeltek. Mit tehetünk, mindenkinek megvan a maga útja. Zinovij Andrejevicsnek a leggöröngyösebb, de a legfontosabb út jutott osztályrészül. Saját missziót teljesített, saját keresztjét hordozta – a megdöntött, de még mindig hatalmas és halálosan veszedelmes szörny fejének kellett lennie.

Ha 93-ban a törékeny orosz néphatalom a felszínen tudott is maradni, ezt csak az ellenzék vezetőjének köszönheti. Titanikus erőfeszítések árán, rettenetes kockázatot vállalva Zinovij Andrejevics kijátszotta, félrevezette, ékesszólásával megtévesztette a Központi Bizottságot, s megakadályozta, hogy harcra éhes bajtársai csatlakozzanak a vörös ezredesek lázadásához.

Ám még nagyobb veszély fenyegette Oroszországot a legutóbbi birodalmi választásokon, amikor három hónappal a szavazás előtt a választók 92%-a támogatta a bolsevikokat. A sors keserű iróniája, hogy a Zinovij Andrejevics szívének oly kedves demokrácia saját vívmányainak áldozatává vált – szerencsétlen, sötét honfitársai, jobbágyok gyermekei és unokái eltökélték magukat, hogy tegnapi sanyargatóikra voksolnak. A helyzet teljesen reménytelennek látszott.

És ekkor Zinovij Andrejevics végre kibontakozhatott! Olyan tüneményes tettet hajtott végre, amely felülmúlta Héraklész tizenkét hőstettét is.

Első dolga volt, hogy Zürichbe utazzon, mintegy végigjárni a lenini helyeket. Valójában befeküdt egy klinikára, s komoly plasztikai műtétet végeztetett magán, minek eredményeként undorító szőrszálak nőttek az orrán. Ezzel, a gyengébbik nemhez tartozó választókat megrendítő ékességgel utazta be az egész birodalmat. Idióta beszédeket mondott, ormótlanul járta a guggolós táncot, s a csehovi hőshöz hasonlatosan erőteljes, de kimondhatatlanul visszataszító hangon gajdolt. A Menyasszonyok Városának egyik nőaktivistáját egy rituális pártcsókolózás alkalmával úgy szájon harapta, hogy kiserkent a vére, amikor pedig a pionírokkal fényképezkedett, titokban belecsípett szegénykék húsos popsijába, minek következtében a kicsik elsírták magukat, s menekültek a gonosz, kopasz bácsi elől. A választási kampányt hatalmas siker koronázta – Zinovij Andrejevicsnek sikerült elrettentenie a bolsevik választótábort, s a sokat szenvedett, hőn szeretett Oroszország négy évig lélegzetvételhez jutott.

Hiszen most minden év, minden hónap aranyat ért. Minden az időn múlott. Csak nőjön föl végre az új nemzedék, akit nem gyötör a félelem, a kettős gondolkodás és Pavlik Morozov kultusza. Néha az örökös főtitkár úgy érezte magát, mint az a hőstettet végrehajtó holland kisfiú, aki törékeny testével, utolsó erejével torlaszolja el a gáton keletkezett repedést. A kivételesen nehéz pillanatokban pedig (mert hiszen az emberi erő is véges!) – a hős spártai kisfiúval azonosította magát, akinek testét a kegyetlen róka marcangolja.

Lényegesen könnyebb lett volna elérnie célját, ha a demokratikus hatalom nem ilyen értelmetlenül, őrült módon működik. A hatalom mindent megtett, hogy Zinovij Andrejevics erőfeszítései kudarcot valljanak. Eleinte méltatlankodott és zúgolódott, majd egyszeriben lehullott szeméről a hályog. Hirtelen minden világossá és egyértelművé vált.

A legtekintélyesebb személy nevével álcázott ostobaságok és bűnök szemmel láthatólag arról tanúskodtak, hogy a demokratikus pártot szintén egy kiválóan konspiráló Standantenführer vezeti, aki titokban a bolsevizmus ügyét képviseli. S most Oroszország sorsa attól függött, hogy a két Stirlitz közül melyik bizonyul találékonyabbnak és ravaszabbnak – a kívülről vörös, de belülről fehér Zinovij Andrejevics, vagy a kívülről fehér, de belülről vörös párja.

Időközben véget ért a jótékony pihenő, új megpróbáltatás közeledett, s a haza égboltján fenyegető villámlások kíséretében ismét gyülekezni kezdtek a választás előtti viharfelhők.

Az a *másik* Stirlitz egy sor váratlan és súlyos cselekedettel rukkolt elő.

Aláásta a kormány tekintélyét, mindenféle nyomós indok nélkül egy év leforgása alatt szétzavarta a négy legkiválóbb minisztériumot.

Megbuktatta, majd a sárba taposta az éppen hogy megerősödött nemzeti valutát.

Sikerült elérnie, hogy a parlamenti választások előtt a hatalom saját pártja nélkül maradt.

Végül kigondolta, hogy ismét elfoglalja Csecsenföldet, miközben nagyon jól tudta, hogy ez eleve veszett ügy, hiszen olyan sasok sem boldogultak vele, mint Jermolov és Paszkievics.

Ám Zinovij Andrejevics sem volt tétlen. Kidolgozta saját bolsevik Csuzimája tervét – s nemcsak hogy kidolgozta, neki is fogott megvalósításának.

Kifinomult és sokszálú cselszövés eredményeként elérte, hogy az egységes bolsevik áramlat több ágra szakadt. Fondorlatának lényege magában a választás eszméjében rejlett, mely összeegyeztethetetlen a homogén kommunista gondolkodással. A bolsevizmus lassú észjárású híveinek választaniuk kellett, kikre adják szavazatukat: a Kommunista Hazafiak Szövetségére, a Leninizmus Győzelméért Blokkra, vagy a Bolsevik Leninisták Mozgalmára. Ehhez pedig összevetni, *gondolkodni* kellett. A töprengés meg – a kollektív értékek szempontjából rendkívül veszedelmes folyamat, csak a jóisten a megmondhatója, hová vezet.

A választások kimenetele a fővárosban nem volt kétséges. A moszkvai proletariátus vezetője (szenvedélyes Heidegger-olvasó, s a kommunizmusnak még Zinovij Andrejevicsnél is engesztelhetetlenebb ellensége) bejelentette, hogy a sorsdöntő nap előestéjén a városra szabadítja ősz hajú fúriáit, hogy végigvonulva a Tverszkaján, kotlákkal csörömpölve gyalázzák az ifjúságot, a szemüvegeseket, a szakállasokat és a zsidókat. (Megbízható statisztikai adatok szerint ez a négy, részben egymást fedő kategória a moszkvai választók 65,34 %-át alkotja.)

Volt még egy stratégiai aduja is – a legvégső esetre. A múlt hónapban Zinovij Andrejevics inkognitóban Amszterdamba utazott, ahol a „vörös lámpás" negyedben egy undorító estét töltött egy transzvesztita prostituálttal. Ezt a találkozást, melynek már csak az emlékétől is kiverte a hideg veríték Zinovij Andrejevicset, kazettára vették. Ha már végképp nem lesz más kiút, a birodalmi választások második fordulója előtt el kell juttatni a felvételt a Moszkvai Hívő szerkesztőségébe, vagy a központi televíziós csatornához. Ez természetesen Zinovij Andrejevics halálát, pártból való kiközösítését jelentené, de Oroszország létfontosságú haladékot kapna még négy évre. Mit számít egy ember élete Oroszország sorsához képest!

A kongresszus a végéhez közeledett. Mindenki felállt, hogy elénekeljék a párt himnuszát. Zinovij Andrejevics a mikrofonhoz lépett, megigazította cvikkerét, s teljes átéléssel bekapcsolódott az éneklésbe, miközben a gyűlölt szavaknak egészen más értelmet tulajdonított:

„A múltat végképp eltörölni,
Rabszolgahad, indulj velünk!
A föld fog sarkából kidőlni…"